

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Ustanawiając kult Atona, młody faraon [Echnaton] snuł w zapalanej wyobraźni szerokie zamysły imperialistyczne. Wiemy już, że dzięki podbojom jego przodków mocarstwo Egiptu obejmowało Syrię, Palestynę i Nubię. Ponieważ większość tych podbitych ludów uprawiała pod różnymi formami kult słońca, Echnaton sądził, że nietrudno będzie pozyskać je dla Atona, który w ten sposób stałby się wspólnym, uniwersalnym bogiem państwa. Wtedy nastąpiłby drugi, tym razem pokojowy podbój tych obszarów, co dla mocarstwa egipskiego stanowiłoby trwalsze więzy niż siła zbrojna.

Ale sprawa wzięła zgoła inny obrót. Podczas gdy Echnaton oddawał się przyjemnościom życia rodzinnego i układał hymny na cześć Atona - państwo jego zaczęło się poważnie chwiać i kruszyć. Książęta syryjscy, rozzuchwaleni jego słabymi rządami, weszli w tajne konszachty z wrogami Egiptu, a potem kolejno wyłamywali się z zależności, wycinając w pień załogi egipskie.

Jak to wiemy z korespondencji znalezionej w Tell el-Amarna, egipscy wodzowie i zarządcy w Syrii wysyłali do faraona gońców, donosząc o coraz to nowych klęskach, i ostrzegali, że kraj będzie stracony, jeżeli nie nadejdą natychmiast posiłki. (...) Ale Echnaton nie dawał żadnej odpowiedzi, pozostawiając garnizony ich własnemu losowi. Co więcej, w końcu nawet nie dopuszczał przed swoje oblicze gońców, którzy przebiegali ogromne odległości i zdrożeni podróżą spodziewali się od faraona otuchy i pomocy.

Co było przyczyną tej niezrozumiałej apatii? Ponieważ nie zachowały się w tej sprawie dokumenty, możemy tylko domyślać się, co właściwie się stało. Echnaton zawsze głosił naukę, że Aton jest bogiem pokojowym, a on sam był chyba pierwszym w dziejach pacyfistą, potępiającym wojny. Cała jego polityka imperialistyczna wychodziła z założenia, że podbite kraje należy pozyskać dla Egiptu jedynie sposobami pokojowymi, za pomocą krzewienia kultu Atona, boga słońca, miłości i radości życia. Toteż możemy przypuszczać, że hiobowe wieści z Syrii postawiły go wobec przykrego dylematu: czy wyruszyć na odsiecz załogom egipskim i tym samym przekreślić całą swoją ideologię, czy też zgodzić się biernie na utratę zbuntowanych posiadłości.

Zenon Kosidowski, *Gdy słońce było bogiem*. Iskry, Warszawa 1973, s. 167-168.

1. W zamieszczonym tekście Echnaton jest ukazany jako:

- A) rządzący krajem despota B) władca bezwolny, uzależniony od kapłanów
 C) faraon - zdobywca świata D) człowiek o naturze pokojowej

2. Wobec podbitych krajów Echnaton stosował politykę polegającą na:

- A) ściąganiu olbrzymich danin B) związaniu narodów wspólną wiarą
 C) ustanowieniu liberalnych praw D) narzuceniu surowych reguł życia

3. Postawa Echnatona przyczyniła się do:

- A) buntu i utraty podległych obszarów B) wzmocnienia siły państwa
 C) utraty władzy i załamania dynastii D) rozpowszechnienia wiary w Atona

4. Echnaton nie wysłał wojsk do Syrii, ponieważ:

- A) ufał mądrości zarządcy tego kraju B) nie miał odpowiednio przeszkolonej armii
 C) wierzył w pokojowe rozstrzygnięcie sprawy D) obawiał się gniewu egipskich bogów

5. Informacje o Echnatonie autor tekstu uzyskał dzięki pracy:

- A) dowódców wojskowych B) zarządców podbitych krajów
 C) egipskich kapłanów D) archeologów i historyków

6. O dylematach Echnatona autor tekstu napisał na podstawie:

- A) wyników prac wykopaliskowych B) niepotwierdzonych przypuszczeń
 C) dokumentów państwowych D) korespondencji wojennej

II. NAUKA O JĘZYKU

7. We fragmencie wiersza Bolesława Leśmiana pt. „Sad” występuje:

*„Rozmajaczył się dzisiaj mój sad czereśniowy,
 Ku księżycowi ścieżką wyteżony krętą”.*

- A) wyraz potoczny B) neologizm artystyczny
 C) wyraz gwarowy D) archaizm

8. Wyrazy ryngraf, ratusz, burmistrz to zapożyczenia z języka:

- A) angielskiego B) niemieckiego C) rosyjskiego D) łacińskiego

9. Archaizm znajduje się w zdaniu:

- A) Hej idzie, idzie dysc, idzie siklawica. B) Bedym teraz opowiadał, jak było naprowde.
 C) Wezwyczai się jedno do drugiego - i chłopak o tamtej zapomni! D) Biznesmen negocjował warunki umowy.

10. Niepoprawnie zastosowano zapożyczenie w zdaniu:

- A) Sprawa przekracza kompetencje pedagoga.
 B) Przedsiębiorca prowadzi działalność komercyjną.
 C) Czasami permanentnie spóźnia się do szkoły.
 D) Dokonuje penetracji świętokrzyskich jaskiń.

11. Zdaniem podrzędnie złożonym podmiotowym jest wypowiedzenie:

- A) Powiedział nam, kto jest sprawcą zdarzenia. B) Lubi kwiaty, które kwitną wczesną wiosną.
 C) Nie wie, że nikt już nie słucha takiej muzyki. D) Okazało się, że zgubiliśmy ważne notatki.

12. Zdaniem podrzędnie złożonym orzecznikowym jest wypowiedzenie:

- A) Zabłąkany pies był taki, że aż budził litość w sercach.
 B) Zrozumieliśmy, że sami musimy sobie poradzić.
 C) Ponieważ nie znał angielskiego, nie mógł załatwić żadnej sprawy.
 D) Przyznał się do winy, ale zaraz wszystkiemu zaprzeczył.

13. Udźwięcznienie wsteczne zachodzi w wyrazie:

- A) przystań B) prośba C) wstążka D) jestem

14. Prawidłowo wskazano (podkreślono) formant w wyrazie:

- A) skrzyżowanie B) kopiarka C) straszycło D) pasterka

15. Prawidłowo napisano nazwę:

- A) most Poniatowskiego B) Plac Powstańców Śląskich
 C) aleje Jerozolimskie D) Ulica Solidarności

16. Prawidłowo powiemy:

- A) Rozbierz buty, gdy tam wejdiesz. B) Obdarowywuje nas uśmiechami.
 C) Spontanicznie okazał mu pomoc. D) Smakowaliśmy wszystkie dania.

III. LITERATURA

17. W sporze z Antygoną Kreon powoływał się na argument, że:

- A) bogowie wybaczą wszystkie winy B) kobieta nie może narzucać mu swego zdania
 C) Polinejkes nie chciał pochówku w Tebach D) nikt, nawet Ismena, nie popiera buntowniczkę

18. Katharsis w tragedii antycznej oznaczało:

- A) sytuację bez wyjścia B) konflikt między ludźmi i bogami
 C) omawianie motywów mitycznych D) duchowe oczyszczenie przez litość i trwogę

19. W komedii pt. „Skąpiec” konflikt zostaje rozwiązany dzięki:

- A) odkryciu rodzinnych powiązań B) odnalezieniu ogromnego skarbu
 C) małżeństwu głównego bohatera D) potajemnemu spiskowi służby

20. Paweł Obarecki, bohater utworu pt. „Siłaczka”, jest ukazany jako:

- A) nauczyciel chorujący na gruźlicę B) lekarz zdradzający swe dawne ideały
 C) aptekarz żyjący z wyzysku wieśniaków D) sołtys dbający o dobro mieszkańców wsi

21. Wobec postawy Obareckiego narrator wyraża:

- A) podziw B) szacunek C) sarkazm D) oburzenie

22. W opowiadaniu pt. „Stary człowiek i morze” czytamy o rybaku, który:

- A) zaginął na morzu B) rywalizował z innymi rybakami
 C) nie lubił swojej pracy D) walczył z własnymi słabościami

23. Holden, bohater książki pt. „Buszujący w zbożu”, nie może pogodzić się z:

- A) codziennymi obowiązkami B) swoją własną siostrą
 C) obłudą ludzi dorosłych D) okazywaniem miłosierdzia

24. W książce pt. „Władca much” czytamy o konflikcie między:

- A) dwójgim dzieci B) światowymi mocarstwami
 C) dziećmi i rodzicami D) nauczycielem i klasą

25. Sonet jest utworem lirycznym, w którym:

- A) nie ma rymów B) jest 14 wersów C) są 3 zwrotki D) jest apostrofa

26. „Nie wszystek umrę” to cytat z wiersza:

- A) Mickiewicza B) Gałczyńskiego C) Horacego D) Homera